

10 ՓԱՍՏ

10 ՓԱՍՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱԼԱԲԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՌՈՏԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUME-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN

QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER
ET LITTÉRAIRE

Directeur-Propriétaire

OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN

38, Grand' rue de la S. Porte, 38

Constantinople

ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՐՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՌՈՏԵԱՆ

Առ աղ ինքնուրույն ամեն օրն արտատպվող

ՍԱԲԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

38, Պապը Ալի Գաֆուրի, 38

Խմբագրության և տպարանի գրասենյակը Ես չեմ տեսնում

ԲԱՍՏԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան վեցամսեայ

Պայմանագրային 80 դր. 50
Պատվարագրային 108 դր. 60

ՍԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մէկ ամիսով համար, տար 5 դրու:

Մէկ ամիսով ամիսի ծանուցման համար
մասնաժողով արտատպում

منظور افکار
مباحثات اقتصادی و سیاسی

اوحاس فرید قیصریان

مطبعه و ادارہ خانہ سی

باب مال جوارندہ ۳۸ نورولی دائرہ خصوصہ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

ԿԸ ՀՐԱՍԱՐԱԿՈՒՄ ԱՄԷԼ ՕՐ

ԱՐՇԱԼՈՑՈՒՄ

22 ԹԻՒԸ

ԱՄԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՑՈՒՄ

ԱՅՍՈՐ ՊՈՒՏԱՆԱՐ

ՊԱՆԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՌԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԿԵՐՈՒՄ

Թեև ազգ. օրաթերթի մը մէջ ժա-
մանակին առիթ ունեցած եմ խօսելու
պանդիտութեան ցաւայի վիճակին
վրայ, բայց այս օրիս պատահած մէկ
քանի տարի պատկերները գրգռի կ'ը-
լան նորէն մերկայանային. անոր մասին
լայատ նկատելով, զոր ծիծաղկոտ
տեսնելու միատեսութիւնը ունին մեր
երկրասարգները:

Կեսրարացի երկրասարգը մը խա-
ռած իւրիւր շքեղ անուէն, ծախելով
իր ինչը և անպատասխար թողով իր
ծերունկ մայրը, կը պանդիտութիւն
շատ մը սին ու պոռոտ յոյսերով առ-
գործուած: Երկու երեք շաբաթ փո-
ղոցները շաբաթներէ և իր զորմը մեծիկէ
վերջ, այսօր եկեր ինձմէ խորհուրդը կը
հարցնէ քաղաքը վերադառնալու հա-
մար: Այսպիսի ցաւայի զոհեր գրեթէ
ամէն օր կը պատահին:

Պանդիտութիւնը կարծես և կ'ընդ հա-
մար «ժողով» մը դարձաւ: Անի ամիս
մը ուրիշ վարակուած է գրեթէ մեր
բոլորական երկրասարգութիւնը: Օտա-
րին ծոցը երկնային փնտռել, բա-
ցարձակ ապուշութիւն մըն է: Օտար
մեծ քաղաքներու տեսնելու ետեւէն
ապակեանքով մը շարժուած և անպատաս-
խար թուանալով անձնատուութե-
թիւնը մարդկային մարմին ու հոգին
սպաննելէ զատ ուրիշ ոչ մէկ բանի չեն
ծառայիր: Իրական ու անխառն երջան-
կութիւն (որպէս որ կրնայ ըլլալ) մի-
միայն հարկերի հոգին մէջ, ընտանեկան
յարկին տակ, մայրենի ծոցը կարելի է
փնտռել: Կառնինք մեր արգելանք ու
նուիրական հոգեբան: Պանդիտութիւնը
դաստիարակութիւն մ'է պիտի ընտել: Մարդ
քանի որ իր ընդ ունի անհատիկ արտեր
ու հոգին, որոնք շատ բան կրնան
տալ իրեն, ինչու պանդիտութիւն օտար
երկիր, երբոր այդ տեղի ունենալիք
շարժ համեմատաբար շատ չնոյն է:

Բայց չ'ուսումնասիրել օր պանդիտութե-
լու բացառիկ հարկեցուցիչ պարագա-
ներու տակ զանազանութիւն չէ խօսք,
այլ անոնց որոնք լոկ պանդիտութեան
մարմինն են բռնուած կը թողուն մայ-
րենի յարկին ու հոգի և կը զննեն օտար
երկիրներ, ճիշդ այն թիւթեանիկներուն
նման որոնք կրակին լոյսէն չ'ազատ
կը:

Վազեն հոն, ուր մըկելով մոխիր կը
դառնան:

Իւրիւր ունինք այսօր պանդիտութե-
ան անհատիկ զանգուած մը, որ օր
ըստ օրէ անհնալու վրայ է: Ինչու տես-
նուէ՞ այդ զանգուածը կազմող իւրա-
քանիւր տարրին հետ, պիտի տեսնեն
որ ամէնքն ալ զէմքի սարսափելի ծա-
մածութիւն մը ունին պանդիտութե-
ան ղէմ, ուրիշ կուտ մը չ'ապահով
զատ, մարմնի ու հոգեւոր կորուստը
միայն ունեցած են: Ասիկան երկրա-
սարգ մը միատարար բողի մը զաղիլ
խօսքերէն խառնած, իր արխատու-
թեան նիւթը վառատակն անոր ամեն-
կուլ ծոցին մէջ կը մտնէ, մոռցած թէ
քաղաքը իր ծեր մայրիկը չոր հոգի մը
իսկ կարծու է: Անգին՝ ամուսնացած
մայր մը լիակ հեղինակութիւն մը ծախելի
բռնուած, զայն կը գործածէ շուկայա-
րէն, խալառ մոռցած հայրենիքը իր
երկրասարգը կ'ընէ, որ վեհանաձօրէն ու
մարտիրոսի համակերպութեամբ կը մա-
քառի թուութեան միայն պանդիտութեան
ղէմ, միշտ համեմատութեան մէջ անա-
ղապատ մտաբեր, չ'առ հիւանդանոցի ան-
կուշը կը տեսնաս երկրասարգը մը որ
զգուշական արտի մը զոհ կ'ընէ:
Անիկան խառն մէկ մոռցուած անկուշը
սալիկի գոյնով երկրասարգը մը զննե-
լով կ'այգի... Դեռ ինչպէս է ան պան-
դիտութեան մէջ տարիներու հոգեւոր
խալառ սառ կը դարձնէ մարդու սիրտը:
Հետաքրքրական օրինակ մը այս
մասին: Անցեալ օր մայր մը, ջուրի պէս
կարօտացած իր մէկ օրդին, զոր չէր տե-
սած չորս տարիէ ի վեր, ամէն խոն-
դուտ զգեստներով կը հասնի իւրիւր: Ընդ-
մայրը զաւակը տեսնելու պէս արտի
յուրաքանչեւ կը նուազի: Իսկ երկրա-
սարգը, խորթացած սիրտով, բոլորովին
սովորական ձեւերով կ'ընդունի մայրը:
Եւ ինչպէս այդպիսի երկրասարգը մը
ուրիշ հայրենիք վերադառնալ երբ իր
մօր ներկայութիւն իսկ մայրի չ'ապի չէ
շարժեր իր սիրտը:

Անաւայիկ անուշը են պանդիտութե-
ան հետեւանքները: Անկից տարբեր
բան մը յուսալու չէ երբեք, ինչպէս
արդէն փորձերը կը հաստատեն:

Արդ, ինձ համար նուիրական է
յանձնարարել իմ գաւառի անմեղ երի-
տասարգը երկրային երկուս որ չ'ախաբան
երեքէ պանդիտութեան: Իր պատուը
շատ դաւան է, շատ է հայրենի յարկը,
մայրական ծոցը և պայտեակային այգին
ու հոգեւոր անհամեմատօրէն անկելի

Թանկագին շահու աղբիւրներ կրնան
ըլլալ իրենց համար քան մեծ քաղաք-
ներու լայն վաճառականութիւնը:

Փարսիք մեր ծննդավայրին ու չ'ե-
ռանանք անկից:

Իւրիւր

ՆՈՐԱՅՐ ՄԱՐԿԱՊՈՒՆԻ

ՎԱՍԱՆ ԸՆԴԱՌՆԵՆ

ՎԱՐԺԱՊԵՏՆԵՐԸ

Թէ ԿՐԵՆԻ ԿՐԵՆԻ

ՄԱՆՈՒԿ ՄԵ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ

Ինչպէս ըսած էինք մեր երէկուան
յաւաճարները, պիտի փորձենք պա-
տասխանելու թէ ինչպէս գործը անկելի
է թէ չ'անկելի:

Արդ, քննութեան մէջ ոչինչ կայ ան-
փոփոխ: Այսպէս մարդասիրտ, օր-
համար:

Բայց, պիտի առարկէ որ, քննու-
թեան մէջ յեղականութիւն մը ընդու-
նի կը բաւէ՝ հաստատուելու մեր ազգե-
ցութիւնը այդ փոփոխութեան վրայ:
Սակայն է արդեալ պէտք չէ նաեւ
չ'ընթերցել նկարագիրը, զուտ մարդկային
բան մը անգամ միայն ընտանիքի, այն-
քան մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու հա-
մար գրեթէ ամեն անգամ գործող
միայն մեր ժողովրդը, մեզմէ իւրաքանչիւրին
մէջ գործող մէկ կարողութիւնը բազ-
մաթիւ երկնային մարմիններու հետ
դրոշմ ամենին մոտաւոր, մեր դրացի
շուկային 385,000 քիլոգրամի մօտ է,
այնպէս որ երկրին տան հասնելու

